

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปี ๒๕๖๔

การดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตหรือก่อให้เกิดการขัดกันระหว่าง

ผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงาน

เทศบาลตำบลโคกม้า อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

เพื่อป้องกันความเสี่ยงจากการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต หรือก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของเทศบาลตำบลโคกม้า จึงดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน เพื่อให้ทราบถึงระดับความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อหน่วยงาน เพื่อกำหนดมาตรการสำคัญในการป้องกันการทุจริต การบริหารงานที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ การแก้ไขปัญหาการกระทำผิดวินัยของเจ้าหน้าที่

ความหมายผลประโยชน์ทับซ้อน (conflict of interest)

ผลประโยชน์ทับซ้อน ความหมายของ สำนักงาน ก.พ. สถานการณ์หรือการกระทำของบุคคล (ไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการ พนักงานบริษัท ผู้บริหาร) มีผลประโยชน์ ส่วนตนเข้ามาเกี่ยวข้อง จนส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจหรือการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนั้น การกระทำ ดังกล่าวอาจเกิดขึ้นโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวทั้งเจตนา หรือไม่เจตนา หรือ บางเรื่อง เป็นการปฏิบัติสืบทอดกันมา จนไม่เห็นว่าจะเป็นสิ่งผิดแต่อย่างใดพฤติกรรมเหล่านี้ เป็นการกระทำความผิดทางจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐที่ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะ (ประโยชน์ ของ ส่วนรวม) แต่กลับตัดสินใจปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้อง

แนวคิดของวิชาการ ให้ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อนไว้ ๔ ประการ ดังนี้

๑. ความหมายอย่างกว้างหมายรวมถึงการปฏิบัติงานตามตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างต่อหน่วยงาน หรือองค์กรหรือต่อส่วนรวมแต่ดำเนินการตัดสินใจปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเอง ครอบครัว และเพื่อนฝูง

๒. ผลประโยชน์ทับซ้อนสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในหน่วยงาน ภาครัฐ องค์กรธุรกิจ สถาบันการศึกษา องค์กร พัฒนาเอกชน และองค์กรวิชาชีพต่างๆ โดยสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในระดับนโยบายของชาติ หน่วยงานราชการ และ องค์กรในระดับท้องถิ่น ดังนั้นผลประโยชน์ทับซ้อนจึงมีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่ไม่กี่ร้อยบาทไปจนถึงนับหมื่นล้าน บาท และในบางกรณีความเสียหายได้ปรากฏออกมาในรูปของที่เป็นวัตถุโดย แต่ยังรวมถึงผลประโยชน์มิใช่วัตถุอีกด้วย

๓. ผลประโยชน์ทับซ้อนมิได้จำกัดเฉพาะผลประโยชน์ของบุคคลเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการมีอคติในการตัดสินใจหรือดำเนินการอันมุ่งตอบสนองต่อผลประโยชน์ของหน่วยงานอีกหน่วยงานหนึ่งด้วย เช่น การที่บุคคลดำรงตำแหน่งซ้อนกันในสองหน่วยงาน อันก่อให้เกิดการทับทาบที่ขัดแย้งกัน และมีการใช้อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานหนึ่งไปปรับใช้ผลประโยชน์ของอีกหน่วยงานหนึ่ง

๔. “การฉ้อราษฎร์บังหลวง” และ “การคอร์รัปชันเชิงนโยบาย” (Policy Corruption) ต่างก็เป็น รูปแบบหนึ่งของผลประโยชน์ทับซ้อน เนื่องจากทั้งสอง รูปแบบต่างเป็นการใช้ตำแหน่งหน้าที่สำหรับมุ่งตอบสนอง ต่อผลประโยชน์ส่วนตัวและ/หรือพรรคพวก

รูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อนโดยทั่วไปสามารถแบ่งออกเป็น 7 รูปแบบ ได้แก่

๑. การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ (Acceptance of Benefit) เช่น รับของขวัญ เงินสนับสนุน เงินที่ลูกค้าของหน่วยงานบริจาคให้

๒. การทำธุรกิจกับตนเอง (Self Dealing) หรือเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานตนเอง เช่น มีส่วนได้ส่วนเสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานต้นสังกัด

๓. การทำงานหลังออกจากตำแหน่งหน้าที่สาธารณะหรือหลังเกษียณไปแล้ว (Post Employment) เช่น ลาออกจากหน่วยงาน ไปทำงานในหน่วยงานที่ดำเนินธุรกิจประเภทที่ตนเองเคยมีอำนาจควบคุมกำกับดูแล

๔. การทำงานพิเศษ (Outside Employment or Moonlighting) เช่น ตั้งบริษัทดำเนินการธุรกิจที่แข่งขันหรือรับงานจากต้นสังกัด

๕. การรับรู้ข้อมูลภายใน (Inside Information) เช่น ใช้ประโยชน์จากข้อมูลภายในเพื่อประโยชน์ตนเอง

๖. การใช้สมบัติของหน่วยงานเพื่อประโยชน์ส่วนตัว (Using Employer's Property for Private Usage) เช่น การนำทรัพย์สินของหน่วยงานไปใช้ส่วนตัว

๗. การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ทางการเมือง (Pork Barreling)

การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน

การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน เป็นการวิเคราะห์ระดับโอกาสที่จะเกิด ผลกระทบของความเสียหายต่างๆ เพื่อประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสียหาย และดำเนินการวิเคราะห์ จัดลำดับความเสี่ยง โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐานที่จะใช้ในการประเมินความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน ได้แก่ ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood) และความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) และ ระดับความเสี่ยง ทั้งนี้ กำหนดเกณฑ์ในเชิงคุณภาพเนื่องจากเป็นข้อมูลเชิงพรรณนาที่ไม่สามารถระบุเป็น ตัวเลขหรือจำนวนเงินที่ชัดเจนได้

เกณฑ์ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood)

ระดับ	โอกาส	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	มีโอกาสเกิดขึ้นเป็นประจำ
๔	สูง	มีโอกาสเกิดขึ้นบ่อยครั้ง
๓	ปานกลาง	มีโอกาสเกิดขึ้นบ้าง
๒	น้อย	มีโอกาสเกิดขึ้นน้อยมาก
๑	น้อยมาก	มีโอกาสเกิดขึ้นยาก

เกณฑ์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

ระดับ	ความรุนแรง	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	มีการสูญเสียทรัพย์สินอย่างมหันต์ลงโทษทางวินัยร้ายแรง มีผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือขององค์กร อย่างกว้างขวาง
๔	สูง	มีการสูญเสียทรัพย์สินมาก ลงโทษทางวินัยไม่ร้ายแรง มีผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือขององค์กร
๓	ปานกลาง	มีการสูญเสียทรัพย์สินมาก มีบรรยากาศการปฏิบัติงานไม่เหมาะสม
๒	น้อย	การสูญเสียทรัพย์สินพอสมควร ไม่สะดวกต่อการปฏิบัติงานบ่อยครั้ง
๑	น้อยมาก	มีการสูญเสียทรัพย์สินเล็กน้อย สร้างความไม่สะดวกต่อการปฏิบัติงาน

ระดับความเสี่ยง (Degree of risk) แสดงถึงสำคัญในการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณา จากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของความเสี่ยงแต่ละสาเหตุ (โอกาส x ผลกระทบ)

โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง X ระดับความรุนแรงของผลกระทบ = ระดับความเสี่ยง

ระดับความเสี่ยง

ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน	มาตรการควบคุม
ระดับความเสี่ยงสูงมาก	๑๕-๒๕	ต้องมีมาตรการควบคุมความเสี่ยงหรือหลีกเลี่ยงความเสี่ยง โดยการหยุดยกลีก เปลี่ยนแปลงกิจกรรม
ระดับความเสี่ยงสูง	๙-๑๔	ต้องมีมาตรการควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้
ระดับความเสี่ยงปานกลาง	๔-๘	ยอมรับความเสี่ยง แต่ควรมีมาตรการควบคุม
ระดับความเสี่ยงต่ำ	๑-๓	ยอมรับความเสี่ยง

เทศบาลตำบลโคกม้า จึงได้นำความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน โดยการประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยง ตามประเด็นดังนี้

ตารางการวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน

ประเด็นความเสี่ยง	ปัจจัยเสี่ยง	การประเมินความเสี่ยงด้าน ผลประโยชน์ทับซ้อน		
		โอกาส	ผลกระทบ	ระดับ ความเสี่ยง
๑. การจัดซื้อจัดจ้างและการจัดหาพัสดุ	๑. มีระเบียบ กฎหมายเกี่ยวข้องค่อนข้างมากและมี การปรับเปลี่ยนระเบียบ และหนังสือสั่งการใหม่ๆ อยู่ตลอด ๒. กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างมีหลายขั้นตอนโดยอาจมี ผู้ปฏิบัติด้านพัสดุเพียงคนเดียวทำให้เกิดความผิดพลาดได้ ๓. เจ้าหน้าที่พัสดุมีการโยกย้ายบ่อยครั้งๆ จึงทำให้การปฏิบัติงานพัสดุขาดความต่อเนื่อง และทำให้เกิดความเข้าใจผิดและคลาดเคลื่อนของเจ้าหน้าที่ ๔. เจ้าหน้าที่พัสดุมีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอหรือมี ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อย	๔	๔	๑๖

ประเด็นความเสี่ยง	ปัจจัยเสี่ยง	การประเมินความเสี่ยงด้าน ผลประโยชน์ทับซ้อน		
		โอกาส	ผลกระทบ	ระดับ ความเสี่ยง
๒. การนำทรัพย์สินของทางราชการไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว (รถยนต์ของทางราชการ ครุภัณฑ์ วัสดุสำนักงาน)	๑. ผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ ข้อกำหนด ข้อกฎหมายไม่เพียงพอ จึงทำให้เกิดความประมาทในการใช้ทรัพย์สินของทางราชการ ๒. ขาดการควบคุม การกำกับติดตามหรือตรวจสอบการใช้ทรัพย์สินของทางราชการ	๓	๓	๙
๓. การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์อันมิควรได้ทั้งต่อตนเองและ/หรือบุคคลอื่น	๑. การปฏิบัติหน้าที่ที่ขาดความรู้เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนอย่างละเอียดอาจทำให้ประมาทเลินเล่อ เอื้อผลประโยชน์แกตนเองหรือบุคคลอื่น ๒. การปฏิบัติหน้าที่ที่ขาดการคำนึงคุณธรรมและจริยธรรม คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนที่จะได้รับ	๒	๒	๔

การจัดลำดับความเสี่ยง

เทศบาลตำบลโคกม้า ได้วิเคราะห์ความเสี่ยงและจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง ด้านผลประโยชน์ทับซ้อน สามารถสรุปการวิเคราะห์ความเสี่ยงและจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงด้าน ผลประโยชน์ทับซ้อน ได้ดังนี้

ประเด็นความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน	ลำดับความสำคัญของความเสี่ยง
๑. การจัดซื้อจัดจ้าง และการจัดหาพัสดุ	ลำดับ ๑ (ระดับความเสี่ยงสูงมาก = ๑๖)
๒. การนำทรัพย์สินของทางราชการไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว (รถยนต์ของทางราชการ ครุภัณฑ์ วัสดุสำนักงาน)	ลำดับ ๒ (ระดับความเสี่ยงสูง = ๙)
๓. การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์อันมิควรได้ทั้งต่อตนเองและ/หรือบุคคลอื่น	ลำดับ ๓ (ระดับความเสี่ยงปานกลาง = ๔)

สรุปภาพรวมผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน

สรุปผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน และจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง อยู่ในระดับความเสี่ยงสูงมากและระดับความเสี่ยงปานกลาง และจะต้องดำเนินการแก้ไขหรือมีมาตรการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ดังนี้

๑. การจัดซื้อจัดจ้าง และการจัดหาพัสดุ อยู่ในระดับความเสี่ยงสูงมาก จากการวิเคราะห์พบว่า มีระเบียบกฎหมายเกี่ยวข้องค่อนข้างมากและมีการปรับเปลี่ยนระเบียบ และหนังสือสั่งการใหม่ๆ อยู่ตลอด กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างมีหลายขั้นตอนโดยอาจมีผู้ปฏิบัติด้านพัสดุเพียงคนเดียวทำให้เกิดความผิดพลาดได้ ประกอบกับเจ้าหน้าที่พัสดุมีการโยกย้ายบ่อยครั้งๆ จึงทำให้การปฏิบัติงานพัสดุขาดความต่อเนื่อง และทำให้เกิดความเข้าใจผิดและคลาดเคลื่อนของเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่พัสดุมีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอหรือมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อย

๒. การนำทรัพย์สินของทางราชการไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว (รถยนต์ของทางราชการ ครุภัณฑ์ วัสดุสำนักงาน) อยู่ในระดับความเสี่ยงสูง จากการวิเคราะห์พบว่า ผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบข้อกำหนด ข้อกฎหมายไม่เพียงพอ จึงทำให้เกิดความประมาทในการใช้ทรัพย์สินของทางราชการ ขาดการควบคุมการกำกับติดตามหรือตรวจสอบการใช้ทรัพย์สินของทางราชการ

๓. การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์อันมิควรได้ทั้งต่อตนเองและ/หรือบุคคลอื่น อยู่ในระดับความเสี่ยงปานกลาง จากการวิเคราะห์พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ขาดความรู้เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนอย่างละเอียดอาจทำให้ประมาทเลินเล่อ เอื้อผลประโยชน์แก่ตนเองหรือบุคคลอื่น การปฏิบัติหน้าที่ที่ขาดการคำนึงคุณธรรมและจริยธรรม คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนที่จะได้รับ

มาตรการในการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนในหน่วยงาน

จากการวิเคราะห์ความเสี่ยงและการจัดลำดับของความเสี่ยง ความเสี่ยงที่อยู่ในระดับความเสี่ยงสูงมาก และระดับความเสี่ยงปานกลาง ทำให้เห็นว่าเป็นความเสี่ยงที่ต้องมีมาตรการป้องกันเพื่อควบคุมความเสี่ยง เทศบาลตำบลโคกหม้า จึงได้กำหนดมาตรการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน เพื่อป้องกันการทุจริต และประพฤติมิชอบในหน่วยงาน ดังนี้

๑. การจัดซื้อจัดจ้าง และการจัดหาพัสดุ

๑.๑ ให้เจ้าพัสดุเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจในระเบียบ ข้อกฎหมาย เรื่องการจัดซื้อจัดจ้างและระเบียบ ข้อกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การ ปฏิบัติงานถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้

๑.๒ แต่งตั้งประชาชนบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง จัดหาพัสดุ เพื่อความโปร่งใส

๑.๓ หัวหน้าหน่วยงานต้องควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานให้เป็นไป ตามระเบียบ ข้อกฎหมายอย่างเคร่งครัด

๑.๔ ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในของหน่วยงาน ตรวจสอบการปฏิบัติงานเป็นประจำ หากพบว่าการ กระทำผิดหรือไม่ถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย รายงานให้ผู้บริหารทราบ และจะต้องดำเนินการทางวินัย ละเมิด อาญาอย่างเคร่งครัด

๑.๕ เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบให้ บุคลากรในหน่วยงาน เพื่อไม่ให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนในตำแหน่งหน้าที่อันมิควรได้โดยชอบด้วย กฎหมาย โดยการฝึกอบรม การมอบนโยบายของผู้บริหาร และการเผยแพร่กิจกรรมด้านการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เพื่อสร้างจิตสำนึกสุจริต

๒. การนำทรัพย์สินของทางราชการไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว (รถยนต์ของทางราชการ ครุภัณฑ์ วัสดุสำนักงาน)

๒.๑ สร้างความเข้าใจให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจระเบียบ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒.๒ หัวหน้าหน่วยงานต้องควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบการใช้ทรัพย์สินของทางราชการให้เป็นไป ตามระเบียบ กฎหมายโดยเคร่งครัด

๒.๓ ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในของหน่วยงาน ตรวจสอบการปฏิบัติงานเป็นประจำ และรายงานให้ผู้บริหารทราบ

๒.๔ ส่งเสริมให้เกิดความคิดแยกแยะเรื่องผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม

๓. การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์อันมิควรได้ทั้งต่อตนเองและ/หรือบุคคลอื่น

๓.๑ เผยแพร่ความรู้และสร้างความตระหนักรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ ส่วนตนหรือบุคคลอื่น

๓.๒ หัวหน้าหน่วยงานต้องควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๓.๓ หากพบว่ามีการใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์อันมิควรได้ทั้งต่อตนเองและ/หรือบุคคลอื่นมีปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ต้องมีการดำเนินการทางวินัยและ คดีอาญาแก่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นในทันที

การกำกับติดตาม

๑. ให้หัวหน้าหน่วยงานกำชับบุคลากรในสังกัดปฏิบัติตามมาตรการการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนในหน่วยงานอย่างเคร่งครัด

๒. ให้หัวหน้าหน่วยงาน กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ การปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงาน กรณีเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนขึ้นในหน่วยงาน ให้รายงานผู้บังคับบัญชาทราบทันที

๓. ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในดำเนินการตรวจสอบการปฏิบัติงานของทุกหน่วยงาน ให้ถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และรายงานให้ผู้บริหารทราบ